

"בשכבר הימים האויב הנורא / את שומרון הביא במצור / ארבעה מצורעים לה בשרו בשורה. כשומרון במצור - כל הארץ כולה / וכבד הרעב מנשוא ;
אך אני לא אוהב בשורת גאולה / אם מפי מצורע היא תבוא .
הטהור יבשר, יגאל הטהור / ואם ידו לא תמצא לגאול -
אז נבחר לי לנפול ממצוקת המצור / אור ליום בשורה הגדול."

סנהדרין דף ק עמוד א

אמר רבי יוחנן: מפני מה נענש גיחזי - מפני שקרא לרבו בשמו, שנאמר: ויאמר גיחזי אדני המלך זאת האשה וזה בנה אשר החיה אלישע.

גיחזי

גיחזי נועד להיות לאלישע, מה שהיה אלישע לאליהו. הוא היה גיבור בתורה². בחושו המעשי הוא מבחין בצרכים של האנשים הפשוטים:

(יב) וַיֹּאמֶר אֶל-גִּיחִזִּי נַעֲרוּ קְרָא לַשּׁוֹנְמִית הַזֹּאת וַיִּקְרָא-לָהּ וַתַּעֲמֵד לְפָנָיו:
(יג) וַיֹּאמֶר לוֹ אֶמְרָנָא אֵלֶיךָ הִנֵּה חֲרָדְתָּ אֵלַינִי אֶת-כָּל-הַחֲרָדָה הַזֹּאת מֶה לַעֲשׂוֹת לָךְ הִנֵּשׁ לְדַבֵּר-לָךְ אֶל-הַמֶּלֶךְ אִין אֶל-שָׂר הַצָּבָא וַתֹּאמֶר בְּתוֹךְ עַמִּי אֲנִכִּי יִשְׁכַּבְתִּי: (יד) וַיֹּאמֶר וּמָה לַעֲשׂוֹת לָהּ וַיֹּאמֶר גִּיחִזִּי אָבֵל בֶּן אִין-לָהּ וַאֲשֵׁה זָקוּן: (טו) וַיֹּאמֶר קְרָא-לָהּ וַיִּקְרָא-לָהּ וַתַּעֲמֵד בַּפֶּתַח:
(טז) וַיֹּאמֶר לְמוֹעֵד הַזֶּה כָּעֵת חַיָּה אֲתִי אֶת חֲבֵקֶת בֶּן וַתֹּאמֶר אֶל-אֲדֹנִי אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל-תִּכְנָב בְּשִׁפְחָתְךָ:³
אולם בשעת משבר הוא מתגלה בקטנוני ומרע:

(כז) וַתָּבֹא אֶל-אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל-הָהָר וַתִּחַזַּק בְּרַגְלָיו וַיִּגֶשׁ גִּיחִזִּי לְהִדְפָּה וַיֹּאמֶר אִישׁ הָאֱלֹהִים הֲרָפָה-לָהּ כִּי-נִפְשָׁה מְרֵה-לָהּ וְהָהָר הָעֲלִים מִמֶּנִּי וְלֹא הִגִּיד לִי: (כח) וַתֹּאמֶר הֲשִׁאֲלֹתִי בֶן מֵאֵת אֲדֹנִי הֲלֹא אֲמַרְתִּי לֹא תִשָּׁלָה אֲתִי: (כט) וַיֹּאמֶר לְגִיחִזִּי חָגֵר מִתְּנִיךְ וְקַח מִשְׁעִנְתִּי בִידְךָ וְלֹךְ כִּי-תִמְצָא אִישׁ לֹא תִבְרָכְנוּ וְכִי-יִבְרַכְךָ אִישׁ לֹא תַעֲנֶנּוּ וְשִׁמְתָּ מִשְׁעִנְתִּי עַל-פְּנֵי הַנָּעֵר: (ל) וַתֹּאמֶר אִם הַנָּעֵר חִי-ה' וְחִי-נִפְשָׁה אִם-אֶעֱזָבָה וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אַחֲרֶיהָ: (לא) וְגִיחִזִּי עָבַר לְפָנֵיהֶם וַיִּשֶׁם אֶת-הַמִּשְׁעָנָה עַל-פְּנֵי הַנָּעֵר וַאֲיִן קוֹל וַאֲיִן קֶשֶׁב וַיִּשָּׁב לְקִרְאָתוֹ וַיַּגִּד-לוֹ לֵאמֹר לֹא הִקִּיץ הַנָּעֵר: ... (לו) וַיִּקְרָא אֶל-גִּיחִזִּי וַיֹּאמֶר קְרָא אֶל-הַשּׁוֹנְמִית הַזֹּאת וַיִּקְרָא וַתָּבֹא אֵלָיו וַיֹּאמֶר שְׂאִי בְנִיךָ:⁴

המדריך מציע שגיחזי לא הצליח לחולל נס, מאחר שהתרברב בדרך שהוא הולך להחיות מתים⁵. כבר במפגש עם האשה ביטא שפלות:

"וויגש גיחזי להדפה. אמר רבי יוסי ברבי חנינא: שאחזה בהוד יפיה"⁶.

נורא. בשם הצניעות הוא ניגש לסלק את האישה – ומנצל את ההזדמנות לבזות אותה להנאתו.

גיחזי היה מופקד על הכלכלה וכנראה, הדבר לא היה פשוט:

" (לח) וְאֵלִישֶׁע שָׁב הַגְּלָלָה וְהָרַעַב בְּאֶרֶץ וּבְנֵי הַנְּבִיאִים יֹשְׁבִים לְפָנָיו וַיֹּאמֶר לְנַעֲרוֹ שְׁפֹת הַסִּיר הַגָּדוֹלָה וּבִשְׁל כְּזִיד לִבְנֵי הַנְּבִיאִים: (לט) וַיֵּצֵא אֶתְּד אֶל-הַשִּׁדָּה לְלֶקֶט אֶרֶץ וַיִּמְצָא גֶפֶן שִׁדָּה וַיִּלְקֹט מִמֶּנּוּ פִקְעֵת שִׁדָּה מְלֵא בִגְדוֹ וַיָּבֹא וַיִּפְלַח אֶל-סִיר הַכְּזִיד כִּי-לֹא יָדָעוּ: (מ) וַיִּצְקוּ לָאֲנָשִׁים לֶאֱכֹל וַיְהִי כְּאֶכְלָם מִהַכְּזִיד

¹ רחל המשוררת.

² ירושלמי סנהדרין פרק י' הלכה ב'

³ מלכים ב פרק ד .

⁴ שם.

⁵ ילקוט שמעוני תורה פרשת בשלח רמז רסד

⁶ ברכות דף י עמוד ב

וְהָמָּה צָעֲקוּ וַיֹּאמְרוּ מִנֹּת בְּסִיר אִישׁ הָאֱלֹהִים וְלֹא יָקְלוּ לְאָכְלָם: (מא) וַיֹּאמְרוּ וַיִּקְחוּ-לֶמַח וַיִּשְׁלַח אֶל-הַסִּיר וַיֹּאמְרוּ צֶק לָעֵם וַיֹּאכְלוּ וְלֹא הָיָה דְבָר רָע בְּסִיר: (מב) וְאִישׁ בָּא מִבְּעַל שְׁלִישָׁה וַיִּבֹּא לְאִישׁ הָאֱלֹהִים לָחֶם בַּכּוּרִים עֲשָׂרִים-לָחֶם שְׁעָרִים וְכַרְמֶל בְּצִקְלָו וַיֹּאמְרוּ תֵּן לָעֵם וַיֹּאכְלוּ: (מג) וַיֹּאמְרוּ מִשְׁרָתוֹ מָה אַתָּן זֶה לִפְנֵי מֵאָה אִישׁ וַיֹּאמְרוּ תֵּן לָעֵם וַיֹּאכְלוּ כִּי כֹה אָמַר ה' אֶל וְהוֹתֵר: (מד) וַיִּתֵּן לִפְנֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיִּוְתְּרוּ כְּדָבָר ה'.".

אם כדי להציל נזיד נזקק אלישע לנס, כנראה שהמצב היה קשה מאוד.

הירושלמי מונה את חטאיו של גיחזי:

"גיחזי אדם גבור בתורה היה אלא שהיו בו שלשה דברים: עין צרה ופרוץ בערוה ולא היה מודה בתחיית המתים. עין צרה- בשעה שהיה אלישע יתיב בתינויה הוה גיחזי יתיב ליה על תרעא. ותלמידייא יחמיין ליה ואמרין: 'גיחזי לא עאל ואנן עלון'? והוה תניין מתאמר ובר נש לא מיתנהני כלום⁸. כיון שנתרחק מה כתיב תמן [מלכים ב ו א] ויאמרו בני הנביאים אל אלישע הנה נא וגוי המקום אשר אנחנו יושבים שם לפניך צר ממנו לא אסחין אוכלוסייא דתלמידייא דהוון תמן ולא היה מודה בתחיית המתים את מוצא בשעה שבא אלישע להחיות את בנה של שונמית אמר לו [שם כט] קח משענתי בידך ולך כי תמצא איש לא תברכנו וכי יברכך איש לא תעננו. והוא לא עבד כן אלא כד פגע בר נש ביה א"ל מאיין ולאייין גיחזי. וו א"ל אנא איזיל מחיה מתים א"ל לית דמחיה מתים אלא הקדוש ברוך הוא דכתיב ביה [שמואל א ב ו] ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל. אזל ליה ולא עבד כלום. חזר לגביה א"ל אנא ידע אילו הוה דמיך לא הוה מיתער על ידך⁹."

כל זה הוביל לשיא, שהרחיק את גיחזי מן העולם הבא:

(כ) וַיֹּאמְרוּ גִיחְזִי נַעֲרֵי אֱלִישֶׁע אִישׁ-הָאֱלֹהִים הִנֵּהוּ חֹשֶׁךְ אֲדֹנִי אֶת-נַעֲמָן הָאֶרְמִי הַזֶּה מִקַּחַת מִיָּדוֹ אֶת אֲשֶׁר-הִבִּיא חִיָּה' כִּי-אִם-רִצְתִּי אַחֲרָיו וְלִקְחֹתִי מֵאֲתָו מְאֻמָּה: (כא) וַיִּרְדֹּף גִּיחְזִי אַחֲרֵי נַעֲמָן וַיֵּרָאָה נַעֲמָן רֹץ אַחֲרָיו וַיִּפֹּל מֵעַל מַרְכָּבָה לְקִרְאָתוֹ וַיֹּאמְרוּ הַשָּׂלֹום: (כב) וַיֹּאמְרוּ שְׁלֹום אֲדֹנִי שְׁלַחְנִי לְאִמְרֵי הִנֵּה עֹתָה זֶה בָּאוּ אֵלַי שְׁנֵי-נַעֲרִים מִהָר אֶפְרַיִם מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים תְּנֶה-נָּא לָהֶם כֶּפֶר-כֶּסֶף וְשִׁתִּי חִלּוֹת בְּגָדִים: (כג) וַיֹּאמְרוּ נַעֲמָן הֹאֵל קַח כֶּסֶף: וַיִּפְרֹץ-בּוֹ וַיַּצֵּר כֶּסֶף לָהֶם כֶּסֶף בְּשֵׁנֵי חֲרֻטִּים וְשִׁתִּי חִלּוֹת בְּגָדִים וַיִּתֵּן אֶל-שְׁנֵי נַעֲרָיו וַיִּשְׁאֲלוּ לִפְנָיו: (כד) וַיִּבֹּא אֶל-הָעֶפְל וַיִּקַּח מִיָּדָם וַיִּפְקֹד בְּבֵית וַיִּשְׁלַח אֶת-הָאֲנָשִׁים וַיֵּלְכוּ: (כה) וְהוּא-בָא וַיַּעֲמֵד אֶל-אֲדֹנָיו וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אֱלִישֶׁע מֵאֵין גִּיחְזִי וַיֹּאמְרוּ לֹא-הָלַךְ עִבְדְּךָ אֲנָה וְאָנָה: (כו) וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו לֹא-לָבִי הָלַךְ כְּאִשֶּׁר הִפְךָ-אִישׁ מֵעַל מַרְכָּבָתוֹ לְקִרְאָתְךָ הָעֵת לִקְחַת אֶת-הַכֶּסֶף וְלִקְחַת בְּגָדִים וְזִיתִים וְקֶרְמִים וְצָאן וּבָקָר וְעִבְדִּים וְשִׁפְחוֹת: (כז) וַצִּרְעַת נַעֲמָן תִּדְבֹק-בְּךָ וּבְזֶרְעֶךָ לְעוֹלָם וַיֵּצֵא מִלִּפְנָיו מִצְרַע כְּשִׁלְג: ¹⁰

קשה להפריז בגודל החטא. אילו היה חוזר נעמן לביתו, נרגש מגודל הנס ומגודל רוחו של הנביא, אין ספק

כי מלך ארם היה מתפעם, ומי יודע? אפשר ברית הייתה נכרתת בינו לישראל, והיו עומדים יחדיו איתן

מול סנחריב. אולי עשרת השבטים לא היו גולים!

אולם כה עצוב להיווכח, כיצד נעמן האמין בקלות כה רבה שהנביא עבר על שבועה ברורה, חזר בו וחפץ

בממון. אפילו מיד לאחר השבועה, הפציר נעמן באלישע לקחת מידו כסף¹¹. אין ערוך לחומר מעשהו של

גיחזי, ועונשו נראה ראוי.

⁷ מלכים ב פרק ד .

⁸ אלישע לימד ואיש לא נהנה.

⁹ תלמוד ירושלמי סנהדרין פרק י.

¹⁰ מלכים ב פרק ה .

"גִּיחֲזִי שְׂרָץ אַחֵר נַעֲמָן לִיטוֹל מִמֶּנּוּ מִמּוֹן שְׁנָא' (מלכים ב') וִירְדּוֹף גִּיחֲזִי אַחֲרֵי נַעֲמָן וְגו', אֲלִישֶׁע קִידֵשׁ שְׁמוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁלֹא רָצָה לִיטוֹל מִנַּעֲמָן כְּלוּם וְגִיחֲזִי רָדַף אַחֲרָיו וְנִשְׁבַּע לוֹ לִשְׁקֹר שֶׁשֶׁלֹחַ אֲצִלוֹ שִׁישְׁלַח לוֹ מִמּוֹן נִמְצָא זֶה מַחֲלֵל שֵׁם שָׁמַיִם מִה שֶׁקִּידֵשׁ אֲלִישֶׁע. אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְגִיחֲזִי: רָשָׁע! אַתָּה אִמְרַת (שם/מלכים ב' ה') חִי ה' כִּי אִם רָצִיתִי אַחֲרָיו וּלְקַחְתִּי מֵאֹמֶת מִנִּשְׁבַּע בְּשָׁמִי כְּדִי לַחֲלֹל חַיִּיךָ מֵאֹמֶת אִמְרַת וּמוֹמוֹ אַתָּה נוֹטֵל וְצָרַעַת נַעֲמָן תִּדְבֹק בְּךָ¹²".

לְאוֹר כָּל הָאָמֹר, כְּמָה תְּמוּהָ, שְׁסוּגִיִּתְנוּ מִיִּחְסַת אֶת עוֹנֶשׁוֹ שֶׁל גִּחֲזִי, רַק לִכְךָ שְׂכִינָה אֶת רַבּוֹ בְּשָׁמוֹ. מִה עוֹד, שְׁאִירֵיוֹ זֶה הִיָּה הֶרְבֵּה לְאַחֵר שֶׁנִּטְרַד גִּיחֲזִי, וְהַצְטָרַע. יֵשׁ מִבְּאָרִים שֶׁחֲטָא זֶה הוֹסִיף שִׁיטְרַד מִן הָעוֹלָם הַבֶּא¹³ וְיֵשׁ מִתְרַצִּים¹⁴ שֶׁחֲצוּפָה זֶה גִּרְמָה לִכְךָ שֶׁלֹא מַחֲלֵל לוֹ אֲלִישֶׁע. וְכֵן, אַתָּה לִמַּד שֶׁכֵּךְ הִיָּה רִגִּיל לְקִרְוָא בְּשָׁמוֹ. נִרְאָה שֶׁחֲטָא זֶה גָּדוֹל. הוּא עוֹבֵר עַל הַצִּוּוֹי "אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ תִירָא – לְרַבּוֹת תִּלְמִידֵי חֲכָמִים¹⁵".

נִתֵּן לְהוֹסִיף:

"נִרְאָה כִּי ר' יוֹחָנָן בֶּא לְתַרְץ קוֹשִׁיא מִפְּנֵי מַה יֵּצֵא תִּלְמִיד שְׁאִינוֹ הִגּוֹן מִן אֲלִישֶׁע, וְכִמוֹ שֶׁאָמַר בְּבִרְכוֹת (י"ז א') שֶׁלֹא תִהְיֶה סִיעַתְנוּ כְּמוֹ סִיעַת אֲלִישֶׁע שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ גִחֲזִי. וְעַל זֶה אָמַר אֱלֹהִים הִיָּה נִחְשָׁב אֲלִישֶׁע רַבּוֹ לְגִחֲזִי הִיָּה זְכוּת אֲלִישֶׁע מִגִּין עָלָיו. עַתָּה שֶׁלֹא נִחְשָׁב אֱלֹהִים רַב כָּלֵל שֶׁהָיָה לֹא קִרְאוֹ בְּשֵׁם רַב רַק בְּשָׁמוֹ, וְלִכְךָ לֹא הִיָּה מִגִּין זְכוּת אֲלִישֶׁע עָלָיו¹⁶".

נִרְאָה, שֶׁשְׁמוֹ שֶׁל אָדָם הוּא מִהוּתוֹ. גִּיחֲזִי, זְחוּחַ מִיכּוֹלָתוֹ לְמַצּוֹא פְתָרוֹן לְשׁוֹנְמִית, מִזְלִזֵּל בְּאֲלִישֶׁע שֶׁלֹא יָדַע מִיד מַה מִּצִּיק לָהּ, וְסָבוּר שֶׁעֲמַד עַל דַּעַת רַבּוֹ. הוּא יוֹדֵעַ אוֹתוֹ כּוֹלּוֹ בְּשָׁמוֹ. הֶרֶב תְּלוּשׁ מִן הַמִּצִּיאוֹת. הוּא אִינוֹ מִבִּין שֶׁהִישִׁיבָה צְרִיכָה גַם תִּקְצִיב. הוּא מִלְמַד וּמְזַמֵּן אֲנָשִׁים לְאַרְחוֹת – וְכָל הָעוֹלָם עַל גִּיחֲזִי הַמִּסְכָּן. אֲנִי אֲשִׁיג כִּבְר תִּקְצִיב וְלֹא אֶהְיֶה פְרִיֵּר כְּמוֹהוּ. לְטוֹבָתוֹ, מוֹתֵר גַּם לִשְׁקֹר לוֹ.

גִּיחֲזִי הוּא אֲבִי הַכְּשִׁלּוֹנוֹת הַחִינוּכִיִּים. בּוֹגֵד בְּכָל אֲמוֹן וְחָסֵר תְּקוּוּהָ לְכָאוֹרָה. אוֹלָם

לְמַרְבֵּה הַהִפְתָּעָה, כְּשֶׁבִּאָה גְאוּלָּה לְיִשְׂרָאֵל בְּמַצּוֹר הַנּוֹרָא עַל שׁוּמְרוֹן, חֲז"ל מִיִּחְסָם אוֹתָהּ לְגִיחֲזִי.

"וְאַרְבַּעָה אֲנָשִׁים הָיוּ מִצּוֹרֵעִים פֶּתַח הַשַּׁעַר וְגו' וּמִי הָיוּ ר' יְהוּדָה בְּשֵׁם רַב גִּיחֲזִי וְשִׁלְשֶׁת בָּנָיו הָיוּ¹⁷".

הַמִּצּוֹרֵעִים הָלָלוּ אֶכָּן אֲסָפוֹ שֶׁלֵּל בְּתַחֲלִילָה כִּיֵּאָה לְמַסּוֹרַת הַמִּשְׁפָּחָה, אוֹלָם נִמְלָכוּ בָהֶם

"(ח) וַיָּבֹאוּ הַמִּצְרָעִים הָאֵלֶּה עַד־קֶצֶה הַמִּחְנֶה וַיָּבֹאוּ אֶל־אֶהֱלֵ אֶחָד וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׁאַוּ מִשֵּׁם כָּסָף

וְזָהָב וּבְגָדִים וַיִּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ וַיִּשְׁבּוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־אֶהֱלֵ אַחֵר וַיִּשְׁאַוּ מִשֵּׁם וַיִּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ:

(ט) וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ לֵאמֹר! אֲנַחְנוּ עֹשִׂים הַיּוֹם הַזֶּה יוֹם־בְּשָׂרָה הוּא וְאֲנַחְנוּ מְחַשִּׁים וְחַפְּנוֹ

עַד־אֹרֶץ חֲבָרָה וּמִצְרָאֵנוּ עֲוֹן וְעַתָּה לָכֵן וְנִבְאָה וְנִגִּידָה בֵּית הַמֶּלֶךְ¹⁸".

חֲז"ל מְצִיעִים תּוֹבָנָה חִינוּכִית מִרְחִיקַת לִכְת:

¹¹ מלכים ב' פרק ה'

¹² במדבר רבה פרשת נשא פרשה ז

¹³ יד רמה, מהרש"א.

¹⁴ בן יהוידע

¹⁵ בניהו.

¹⁶ חידושי אגדות למהר"ל סנהדרין דף ק עמוד א.

¹⁷ סנהדרין קז עמוד ב.

¹⁸ מלכים ב' פרק ז.

"ואלישע חלה את חליו אשר ימות בו. תנו רבנן: לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת, לא כאלישע שדחפו לגחזי בשתי ידיו. אלישע מאי היא? דכתיב: (מלכים ב' ה) ויאמר נעמן הוואל קח ככרים, וכתוב: ויאמר אליו לא לבי הלך כאשר הפך איש מעל מרכבתו לקראתך העת לקחת את הכסף ולקחת בגדים וזיתים וכרמים וצאן ובקר ועבדים ושפחות, ומי שקיל כולי האי? כסף ובגדים הוא דשקיל!"

ככל שיהיה החטא חמור, אסור לנו להציג אותו יותר ממה שהוא בפועל! אלישע הגזים בכעסו שכה קל להבין, ודחהו לגחזי בשתי ידיים. נראה שהקב"ה ייעד עונש לגחזי לבדו, ואלישע בחמתו הרחיב אותו לצאצאיו. הגאולה שבאה על ידם אולי רומזת שלא נכון עשה. חז"ל מציעים גם לו פתח תקווה: "דורשי רשומות היו אומרים: כולן באין לעולם הבא, שנאמר (תהלים ס"ו) לי גלעד ולי מנשה ואפרים מעוז ראשי, יהודה מחקקי, מואב סיר רחצי... מואב סיר רחצי - זה גחזי שלקה על עסקי רחיצה"¹⁹.

בניגוד לסברת רחל, גם למצורע מחלל ה' יש חלק בגאולה.

"אחרי 60 שנות קיומה של מדינתנו הפכנו להיות "מדינת כל מצורעיה". אמנם כולנו עדיין מחכים "ליום הבשורה הגדול" שבו שלום, בטחון, זהות יהודית-ישראלית, צמצום פערים כלכליים, שגשוג ועוד כל מיני איחולים טובים יתגשמו, אולם על הדרך אנו מסמנים את אבני הנגף כצרת. מדוע נסרב לשתף את 'האחר' המצורע במאמץ לקדם את 'יום הבשורה'? והאם לא הגיע העת שננסה לרקום יחד, חלום משותף?

בכדי לרקום 'חלום משותף' עלינו לעמול על שתי משימות. משימתנו הראשונה היא להכיר בחיוניותו של ה"אחר" למרקם הכללי. רק בצורה שכזאת נוכל להוריד ממנו את "הצרתו". אפשר וצריך להתווכח ואפילו בלהט, אולם עלינו לבטל את הדמוניזציה של 'האחר'. רק באמצעות החזרת הפנים האנושיות לכל אחד בחברה, נכיר בעובדה כי את 'יום הבשורה' ניתן להביא רק ביחד. הדרך למצב שכזה מתחילה בדיבור משותף ומציאת המשותף, ולא רק את המפריד²⁰.

¹⁹ סנהדרין דף קד עמוד ב.

²⁰ הרב פוירשטיין, צהר <http://www.tzohar.org.il/?p=2114>